

УДК 657

Бандура Оксана

*Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (Україна)*

## **ОРГАНІЗАЦІЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ**

Bandura Oksana

*Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil (Ukraine)*

## **ORGANIZATION OF INTERNAL CONTROL IN THE ENTERPRISE MANAGEMENT SYSTEM**

Актуальність теми полягає у тому, що внутрішній контроль – невід’ємна частина системи регулювання, метою якої є виявлення відхилень від прийнятих стандартів і порушень принципів законності, ефективності та економії витрачання матеріальних ресурсів на попередній стадії, щоб мати можливість притягнути винуватців до відповідальності та розробити заходи щодо запобігання таким порушенням у майбутньому [1].

Внутрішній контроль - це система заходів, розроблених і реалізованих керівниками для забезпечення ефективного виконання працівниками своїх трудових обов'язків, визначення законності їх господарської діяльності та встановлення її економічної доцільності. Внутрішній контроль включає різноманітні взаємопов'язані методи та процедури, розроблені та використані виконавчими департаментами для забезпечення зменшення непотрібних ризиків для бізнесу та фінансів діяльності.

Метою внутрішнього контролю є отримання інформації щодо правильності ведення бухгалтерського обліку та відповідності прийнятій обліковій політиці, достовірності відображення доходів, витрат і фінансових результатів у звітності підприємства та відповідності методології обліку доходів, витрат та фінансових результатів з чинними нормативними документами України.

Причиною дослідження проблемних питань пов'язаних із розвитком внутрішнього контролю в сучасному бізнес-середовищі є те, що внутрішній контроль є однією з небагатьох і недооцінених доступних форм контролю, правильне застосування якої може допомогти підвищити ефективність розвитку підприємства. Як наслідок, менеджери та власники бізнесу повинні розуміти, що налагоджена система внутрішнього контролю сприятиме продуктивній роботі та надаватиме професійним менеджерам можливість прямої відповідальності за організаційні рішення та дозволить їм використовувати систематичні методи [2].

Система ефективного внутрішнього контролю повинна відповідати наступним цілям: оцінювати ефективності фінансово-господарської діяльності підприємства та виявляти резерви підвищення результативності цієї діяльності.

Для досягнення визначених цілей система ефективного внутрішнього контролю повинна виконувати основні функції: експертну, виявлення факту недотримання, вивчення і встановлення та рекомендує функцію.

Середовище що підлягає контролю має забезпечити доступ органів контролю до активів, аналізу господарських операцій, результатів діяльності підприємства і відображення у фінансовій звітності та бухгалтерському обліку. При аналізі середовища, що підлягає контролю вивчаються: етичні цінності, філософія та стиль управління, організаційна структура, процес розподілу повноважень і обов'язків, політика та практика управління людськими ресурсами, компетенція персоналу. Внутрішній механізм контролю, передбачає застосування таких інструментів як: бухгалтерський облік, фінансова звітність.

Оцінка ризику здійснюється в рамках внутрішніх положень та перевіряє ефективність діяльності бухгалтерії, наявність контролю навколишнього середовища, механізми та системи внутрішнього контролю, ефективність їх діяльності [3].

Підсумковими документами виконаних робіт працівниками відділу внутрішнього контролю є звіт, висновок, довідки. Висновки та пропозиції розглядаються керівництвом суб'єкта господарювання оформлюються відповідним розпорядженням або іншим документом в якому визначається прийняття проведених робіт. Керівництво розробляє заходи по усуненню виявлених порушень. Офіційним підсумковим документом є звіт – документ, складений за результатами внутрішнього контролю, який містить відомості про хід внутрішнього контролю, стан системи внутрішнього контролю, висновок. До звіту додаються рекомендації щодо удосконалення діяльності суб'єкта господарювання залежно від характеру виявлених проблем.

Також звіт має містити аналітичну оцінку виявлених порушень та ризиків, що можуть вплинути на фінансову стабільність та ефективність управління. Важливо, щоб запропоновані рекомендації були обґрунтованими та враховували можливості впровадження змін у коротко- та довгостроковій перспективі. З метою підвищення ефективності внутрішнього контролю можуть бути розроблені додаткові механізми моніторингу, які сприятимуть запобіганню аналогічним порушенням у майбутньому [4].

Таким чином, для того щоб виконувати основні завдання внутрішнього контролю, а саме допомагати керівництву підприємства досягти визначених цілей, розвивати можливості підприємства, вдосконалювати його операційні процеси та знижувати ризики у процесі діяльності підприємства необхідним є інтегрування системи внутрішнього контролю з системою управлінського обліку суб'єкта господарювання. Такий підхід до організації служби внутрішнього контролю та управлінського обліку на підприємстві забезпечить для керівництва можливість отримувати обґрунтовану впевненість в досягненні підприємством цілей щодо достовірності фінансової звітності, ефективності операцій та діяльності, дотримання чинної нормативно-правової бази та збереження активів. Реалізація зазначеного підходу потребує подальших глибоких досліджень щодо формування внутрішніх нормативних розпорядчих документів, що визначать чіткий алгоритмом взаємодії зазначених підрозділів та їх функціональні зв'язки.

#### **Список використаних джерел:**

1. Ярмолюк О. Ю. Організація внутрішнього контролю підприємства. URL: <http://socrates.vsau.org/> (дата звернення 25.04.2025)
2. Шестерняк М.М., Вербіцький В.М. Внутрішній контроль як ключовий компонент системи управління. INFORMATION AND INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE DEVELOPMENT OF SOCIETY. N.p., International Science Group, 2024. с.51
3. URL: [www.economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 11, 2020 | 26.11.2020 р. (дата звернення 25.04.2025)
4. Організація та методика внутрішнього контролю. URL: <https://moodle.znu.edu.ua/> (дата звернення 26.04.2025)
5. Саванчук Т. М., Боровенська А. О., Гервольська І. В. 2024 Завдання та місце внутрішнього контролю в системі управлінського обліку суб'єктів господарювання.
6. Краузе О. Сучасний стан та перспективи розвитку економічного контролю в умовах діджиталізації / Розвиток соціально-економічних систем в геоeкономічному просторі»: монографія /за ред.. С. Співака. Тернопіль, ФОП Паляниця В. А., 2024. С. 49-83.